



Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/13, p. 531-546

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11923>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Serdar TUNA – Doç. Birsen ÇEKEN –
Doç. Dr. Ayşe Derya KAHRAMAN

This article was checked by iThenticate.

KAMUSAL ALANDA SANAT OLGUSU VE GÖRSEL KÜLTÜR

Mehmet SUSUZ* - İsa ELİRİ**

ÖZET

Kamusal alanlar genel ifadeyle, “toplum bireylerinin ortak kullanım alanlarıdır”. Dolayısıyla bu alanlar toplumun ortak paylaşım ve etkileşim mekânlarıdır. 1950 sonrası değişen sanatın anlamsal ve biçimsel yapısı galeri ve sergi salonlarının dışına taşarak kamusal alanlara yönelmiştir. Kamusal alanlar, sanatçıların eserlerini biçimlendirerek topluma sunduğu alanlar haline gelmiştir. Toplum ve toplumun kullanım alanlarının sanat ile bütünleştiği mekânlar, toplumun fotoğrafını, sosyo-kültürel yapısının kimliğini ortaya koymaktadır.

Kamusal alanlar günümüzde, geçmiş dönemlerin sergi salonu ve galeri mekânlarının fonksiyonunu yüklenerek ‘sanatın ve sanat eserinin topluma sunulduğu (teşhir edildiği) alanlara dönüşmüştür’. Kamusal alanlar sanat eserlerinin birçok kişiyle etkileşime girmesine olanak tanır. Dolayısıyla sanatın ‘üreticisi’ olan sanatçı ile ‘tüketicisi’ olan toplum arasında yoğun bir ilişki söz konusudur. Kamusal alanlar, yıllardır toplumdan uzaklaştırılarak elit tabakanın etkileşim alanında yer alan ‘sanat olgusunu’ güncel sanat pratikleriyle asıl sahibine yani halkın ayağına getirmiştir. Kamusal alanlarda icra edilen sanatların tümünü ‘kamusal sanat’ kavramıyla ifade edebiliriz.

Özellikle 1950’lerden sonra kamusal sanat envanterine birçok sanat anlayışı dâhil edilmiştir. Geleneksel sanatta ‘sanat eseri karşısında ‘pasif’ konumda olan toplum bireyleri kamusal alanlarda sanat ile etkileşime girerek ‘aktif’ konuma geçerler. Toplum yaşantısının yoğun olduğu alanlara sanat taşınmalıdır. Sanat bulunduğu ortamı güzelleştirerek o ortama estetik değer kazandırır. Toplum, sanatın temas ettiği bu alanlara karşı farklı bakış açıları geliştirerek ‘kültür belleği’ oluşturur.

Caddeler, sokaklar ve meydanlar bir kenti oluşturan önemli alanlardır. Bu alanların sanata kucak açması, sanat toplum bütünleşmesine zemin hazırlar. Geçmişten günümüze toplum sanat ilişkisine bakıldığında, toplumun büyük çoğunluğunun sanata mesafeli

* Arş. Gör. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, El-mek: mehmetesusuz@yahoo.com.tr

** Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, El-mek: isaeliri@hotmail.com

olduğu görülmektedir. Bu durumun en önemli nedeni olarak, sanatın belli bir tabakanın tekelinde olduğu anlayışının topluma empoze edilmeye çalışılmasıdır. Kamusal alanlardaki sanat çalışmaları ile sanatçı, sanat ve toplum arasındaki bağ güçlenerek toplumun çevresine bakışı estetik düzeye çekilir.

Sanatın, toplumun sürekli kullanım alanı olan kamusal alanlarda varlığını göstermesi, bireylerin bu mekânlara bakış açılarını değiştirir. Bir bakıma sanat, görünmeyeni görünür hale getirir ve fark edilmeyenin fark edilmesini sağlar. Bireyler bu çıkarımları yaparken görsel kültür'ün sağlamış olduğu veri tabanından beslenir.

Kamusal sanat, toplumun yaşadığı çevrenin farkına varmasını ve 'kent kültürü' bilinci edinmesini sağlar. Kamusal sanat çalışmaları, kalıcı estetik kentsel dokuların oluşturulmasında, toplumun yaşadığı çevreye karşı olan duyarlılığının arttırılmasında, bireylerin yaşantılarını ve aralarındaki ilişkiyi geliştirmelerinde önemli yer teşkil eder. Kamusal sanat, toplumun yaşantılarla edindiği maddi ve manevi kültürel motivasyonların odak noktasına sanat olgusunu yerleştirmeyi amaç edinir.

Sanatın kamusal alanlarda uygulanması ve kalıcılığının sürdürülmesi toplumun 'görsel kültür' düzeyine bağlıdır. Bir toplumun görsel kültür düzeyinin gelişiminde, birçok görselliği bünyesinde barındıran sanat etkinlikleri büyük önem taşır.

Araştırmada, kamusal sanat uygulamalarının toplumun görsel kültür belleğine olan katkısı ile kamusal alanlardaki sanat etkinliklerinin toplum üzerindeki etkileri saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bilgi ve belgeler ışığında sonuç ve öneriler geliştirilmiştir. Araştırmada, verilerin toplanma sürecinde tarama yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Alan, Kamusal Sanat, Sanat, Görsel Kültür

PHENOMENON OF ART AND VISUAL CULTURE IN PUBLIC SPACES

ABSTRACT

Public spaces are, in general terms, "common use areas of community individuals". So, these areas are the common areas of community for sharing and interaction purposes. The semantic and formal structure of art that has changed after 1950 has shifted out of the galleries and exhibition halls and spread to public spaces. Public spaces have become exhibition areas for artists to form their artworks and present them to the local eyes. The places in which society and common spaces have become one with art reveals the socio-cultural structure and identity of the society.

Today, public spaces are transformed into 'spaces where art and art work are presented (exhibited) by taking over the functions of exhibition rooms and gallery spaces of past periods. 'Art phenomenon'

Turkish Studies

has been removed from the society and kept for the elite class. Public spaces have brought this 'art phenomenon' back to the community with contemporary art practices. We can express the whole of the arts performed in public spaces with the concept of 'public art'.

Especially after the 1950s, many artistic insights were included in the public arts inventory. In the traditional art, people who are in a 'passive' position with respect to 'art', interact with art in public spaces and become 'active'. Art should be moved to areas where community life is intense. Art makes it aesthetically worthy by making the environment it is beautiful. Society creates 'cultural memory' by developing different perspectives against these areas where art touches.

Roads, streets and squares are important areas that make up a city. The embracing of these fields in artificiality paves the way for the integration of art and society. When we look at relationship between art and society in the past, it is seen that the vast majority of the society is distant from art. One of the most important reasons for this is the try to imitate the understanding that art is monopolized by a particular class. Artwork in public spaces strengthens the connection between artist, art and society and enhances the view of society to the aesthetic level.

The fact that art shows its presence in public spaces, which are the area of continuous use of society, changes the way individuals view these spaces. Art, in a way, allows to see what is invisible, and allows to notice what is unrecognized. Individuals are fed from the data base that they have provided visual culture while doing these inferences.

Public art is to ensure that the society is aware of the environment in which it lives and that it acquires the consciousness of 'urban culture'. Public artwork plays an important role in the creation of permanent aesthetic urban textures, in increasing the susceptibility of the society to the living environment, and in the development of the relations between the individuals and their experiences. Public art aims to put an artistic point at the focal point of the material and spiritual cultural motivations that the society brings to life.

The practice of art in public spaces and the maintenance of its permanence depend on the level of 'visual culture' of the society. In the development of the level of visual culture of a society, art activities that have many visuals in it are very important.

In the research, the contribution of public art practices to society's memory of visual culture and the effects of artistic activities in the public sphere on society has been tried to be determined. Conclusions and recommendations have been developed in the light of the obtained information and documents. In the study, the screening method was used in the collection process of the data.

STRUCTURED ABSTRACT

“By ‘Public Space’ concept primarily we mean that there is a space, an area, in which a public opinion alike exists within our community. It is ensured that every single citizen has access to this mentioned space” (Habermas, 2015a: 95). “The connection between the identity and the

Turkish Studies

place lies behind the space primarily being a phenomenon as if crop field and a residential district that is formed in the hands locals" (Erzen, 2015: 161). The public spaces of a town are no different than a photograph of the whole town. They reflect the town itself. The approach of the community towards the public spaces is slightly different than towards any other thing. Public spaces are the identity of the town in the people's eyes. This aspect of public spaces has opened its arms for artistic motivations. The organizations that has brought art and the society together will enhance the cultural level of every single person.

According to Bardard, anything an eye can see must be categorized as visual culture. "Thing an eye can see' cannot be defined without conceiving questions such as 'How such concept as nature's interpreted?" (Barnard, 2010: 27-28). "A person crosses with visual culture in not a single day of his life, but in each day. In visual culture notion, sense, and pleasure are about the visual happenings transmitted by visual technologies that are sought by consumers" (Mirzoeff, 1999: 3). "In a culture in which there are visuals, we live in a society of demonstration of symbols and images. We are surrounded by images, and we have plenty of theories about them" (Mitchell, 1994: 5-6). Eyesight is one of the most important organs mankind possess. This organ is used for both explanation and examination as if it's a device made for that purpose (Leppert, 2009: 37). Visual culture is a reflex against visual revolution or hegemony in modern culture. Visual culture is based on visual media and a domination of speech, writing, textuality and visual expression on the oral activities of reading. Often, hearing and touching is probably a booty in the age of visualization (Mitchell, 2002: 172). Cultural textures that enter the visual culture cluster are "... fluidity, new formations; It contains the forms of resistance "(Akay, 2002: 60).

"Visual culture has been seen in recent years as a hybrid initiative that unifies the data obtained through the various theories and methods that investigate the relationship between the individual, society and images in common. Visual culture is the exploration and definition of ways of expressing visuals beyond traditional disciplines "(Aykut, 2013: 708). Leppert refers to the fact that visual and literary images are now around us. "These images tell us what kind of bodies we should have and what kind of bodies we should desire - or construct - (...)" - the power of the society to shape the society of visual and literary imagery, (...) they tell us what kind of clothes we will wear, which car we will go to, which party we will vote for, and so on ". Leppert emphasizes that the information the mass media use when it comes to collecting visual images are not "prejudiced or neutral ..." as the information that the advertising industry brings out is that the main purpose of the advertisement is to make "... things that we cannot actually do ..." (Leppert, 2009: 15-16). If we proceed from this explanation, we can see that the discussions on the point that everything expressed as visuality cannot be evaluated within the scope of visual culture continues. The characteristic of your image is whether it is produced consciously by the person, whether there is a purpose of the produced visual, etc. Points define the limits of definitions made for visual culture.

If the relationship between visual culture and art will be touched upon; we need to consider the fact that art is a 'language'. It can be said

Turkish Studies

that the interaction of visual culture and art has begun with the people of the first age who do not show language development and express communication with each other on the walls of the cave. The entire visual perceived by the eye is the element of the visual culture cluster. Art undertakes a 'language' task of communicating between the sender (artist) and the receiver (viewer / society), which contains many visual indicators. When it is thought that art is such an important mission, it is very important to remove obstacles between society and art. In this direction, the artists have succeeded in bringing art to the community with artistic activities they have done in the public arena. With public venue art events, the level of visual culture of the community increases.

"The whole of the city is perceived as an aesthetic area with physical atmospheric, sensory elements and inanimate people. Seeing the city as an aesthetic area means being aware of the city's multi-faceted sensory and perceptual qualities. Otherwise, the city will create thousands of new problems that we cannot avoid from a single point of view and that we can not overcome a problem that day. The city is a public aesthetic field. This means that the city is an artistic whole that appeals to the visual, auditory, kinetic, tactile senses (...). As the city includes all the arts, the urban environment is also a holistic aesthetic environment appealing to all senses "(Erzen, 2015: 139). The first thing that comes to mind when the concept of 'Public Alanda Art' is introduced is 'sculptures'. Especially after the declaration of the Republic, city plans were made and the streets and squares in the center of the cities were equipped with monument sculptures. On this page "the construction of a new nation was shaped in terms of spatial and semantic. The works of art were in a position where people could only watch from a distance, with public space being on the scene ". Art is a phenomenon that unifies societies. Public spaces are spaces that have been collected. For this reason, cooperation between the artist and the community should be established by taking the views of the society in the process of producing the works of art that are thought to be done in public spaces. This can be achieved by ensuring that artworks made in public spaces are adopted and protected by society. "From the point of view of urban planning, the decision-making role of the administrations in the selection, ordering and placement of permanent artworks, sometimes in the form of urban furniture, still takes place in open public spaces" (Aksel, 2013: 19).

"The concept of public artwork traditionally requires that an artwork is simply placed in a public space. The artifacts placed in this way are expected to differ from the artifacts in the private area, namely the artifacts that are bought and sold among the galleries. Public art projects necessitate a different audience and a different kind of spectatorship concept. "(Sheikh, 2007: 23).

"It is important for the individual to be in the arts in social life spaces in terms of both mental health and adaptation to cultural ripeness and changes. Museums and art galleries are not enough to meet the art needs of a man who has to live in a fast-paced contemporary life. One of the most important methods that can be applied to the benefit of a wider audience is to take the art out of museums and art galleries, and move to streets and squares, and into everyday life" (Öztürk, 2007: 46).

Turkish Studies

"The purpose of installations and landscaping in the 1960s and 70s was to reconstruct the social context of artistic work. Artworks covering the whole of the place and integrating the visitor can not be judged in the classical art movements because they use a variety of techniques "(Saehrendt and Kittl, 2014: 42). The works of art which are revealed by traditional art understanding can be easily perceived by the audience as content and form. However, it is much more difficult to perceive the forms of abstract meaning, such as performance, contemporary forms, land art, or installation by the audience. The most important reason for this is that contemporary art forms are not familiar to the audience (Whitham and Pooke, 2013: 1, Akt, Susuz, 2017: 101). Therefore, the visual imagery used in the artistic forms that the society is not familiar with, broadens the inventory of the visual culture of the society, thus laying the foundation for the formation of the 'visual culture' memory.

"The transfer of art to urban areas will both contribute to the environment and make people more sensitive to their surroundings. Existing living environments do not fully meet people's needs, but the created mechanical environment makes the individual sick, and overwhelmed. For this reason, it is necessary to take art to children's playgrounds, parks, streets, buildings, in short, places where daily life is. It has been the age of art to live art in art, not in people, in places that are difficult to perceive and troublesome to go around"(Öztürk, 2007: 46).

Conclusion

Permanent art activities in public spaces are usually coordinated by the local administrators of those regions. This situation is contrary to the nature of art. The art, which is a reflection of emotion and thought, has become a structure that is shaped as per order.

"The future of art is not artistic but urban, meaning that art is moved from galleries and enclosed areas to open spaces, developing in urban areas and addressing everyone. Apart from some European cities, in many cities today, public spaces have not been able to become the domain of the people as a whole through public and art "(Erzen, 2015: 140). The public sphere and artistic components, especially after the 1950s, have emerged in the West with different artistic trends. By the end of modern art, the idea that art cannot be offered to the audience only in exhibition halls and gallery-like places has begun to be expressed. The artwork-space components have been presented as complementary phenomena with many art activities.

"Art, which defines an identity in the creation of contemporary cities, needs to be removed from sheltered and enclosed spaces and be accessible for the urban individual. Artistic works will define the identity of the city as long as it integrates with the city, is naturalized in the urban spaces and takes its place. The city will form its memory. In this context, it is necessary to look at the city as an art creation and to handle this art product with architecture, streets, monuments, city furniture, in short all the textures" (Öztürk, 2007: 171).

"Visuality occupies a large part of people's daily lives in public and private spaces. Thus, visual images, experiences related to sight and sight satisfy the public and private spheres. These images affect how

children, adolescents, and teachers learn, perform, or change their identities, values, and behavior" (Pauly, 2003: 264; Akt. Sengir, 2014: between 62-63). Some values must be considered to ensure the permanence of public art. At the beginning of these values are socio-cultural factors. Cultural motivations have great prospects in ensuring the long-lasting durability of an artwork made publicly available. We can talk about the existence of long-term artistic forms that are shaped by consensus, based on the opinions of society. The art made in the public space must exhibit a characteristic structure by nourishing the values of society.

Proposal

In the process of integration of public spaces which services to visional culture with works of art, local administrators have great responsibility. The works of art performed in public spaces form a whole with society. Therefore, when such an important process is carried out, it is necessary for the local administrations to benefit from the academic manpower. At this point, artistic activities can be carried out in public spaces in cooperation with Faculty of Fine Arts and Faculty of Architecture.

The view of community to the life and the environment changes by the art applications that provided by visional culture in public area. With public art practices, society's perspective on life and the environment changes. The society that is integrated in art, spreads the aesthetic essence in every single part their life. When today's children are thought to be managers or administrators of tomorrow, the perception of the community on aesthetic can be improved by incorporating components such as 'urban, arts, aesthetic and culture' into their curriculum.

The state should support public art practices what makes visional culture exist and developes it, by observing and practicing art policies. Particularly, the artists must be encouraged to participate in such and similar organizations and to contribute visional culture.

For many years, our country has been faced with the growing 'crooked urbanization' and the situation of being thrown out of the architecture of artistic aesthetic items. This fact impacts visional culture in adverse way. In recent years, many cities have organized congresses, symposiums and biennial-like organizations on the theme of "Urban Aesthetics" with the cooperation of municipal and universities. It may be emphasized that such organizations should be enforced in the future to encompass larger community members.

It is very important to have the culture and art consciousness to a society to exist and to transmit its existence to future generations. The occurrence of visional culture has very important place in this structure. There are problems in our country both in the education system and in the social life in terms of acquiring culture and arts consciousness. At this point, planned organizations can be made to bring culture and art consciousness to society by taking advantage of the potential of public spaces to bring together the community individuals.

Keywords: Public Space, Public Art, Art, Visual Culture

Turkish Studies

1-Giriş

“Kentin yaşamını ve estetiğini, yani biçim ve biçimsel anlamını oluşturan orada yaşayan, girip çıkan insanların birbirleri ile, kent ile ilişkileridir. Kentin fiziki yapıları insanlar üzerinde önemli etkiler yaratır; ancak kent halkı kendi içindeki dinamizm ve yaklaşımları ile kenti bütün olarak yaratan asıl faktördür. Bu ise halkın eğitimi, politik güçlerin halk ile ilişkisi, halkın katılımı ve geleceğe bakış tarzı ile şekillenir. Genel kültür ve yaklaşım ve politik güçlerin tavırları çevreyi ve fiziksel olguyu kısa zamanda dönüştürebilir” (Erzen, 2015: 146).

Kamusal alanlarda icra edilen sanat etkinliklerinde topluma birçok ‘görüntüsel gösterge’ sunulur. Bireyler karşılıklı çıkan farklı/değişik göstergeleri anlamlandırma ihtiyacı hissederler. Bu sayede bireylerin ‘görsel kültür’ algıları gelişerek ‘somut’ değerlerden yola çıkıp ‘soyut’ değerlere doğru bir arayış içerisine girmelerine zemin hazırlanır. Kamusal alanların sanat alanı formuna dönüştürülme süreci 1910’larda Batı’da başlayan avant-garde hareketlerle olduğu söylenebilir. Duchamp’ın gündelik hayatta kullanılan ‘pisuvar’ nesnesini estetik değerlerden arındırıp sanat nesnesi olarak topluma sunması, sanatın bilindik ontolojik değerlerini yerle bir etmiştir. Artık sanat bu noktadan sonra kendine ifade alanları aramaya başlamıştır. Kalıplaşmış sanat kuralları ‘kuralsızlık’ ilkesiyle yer değiştirmiştir. Kavramsal sanat süreciyle izleyici sanat eseriyle mekân farkı gözetmeksizin ‘iç mekân/dış mekân (kamusal alanları da kapsar)’ sanat eseriyle bütünleşir. Bu noktada eser, sanatçıdan çıkar toplumun elinde tahmin edilemeyecek farklı bir noktaya ulaşır.

1960’ta kuramsal temellerini “gerçeğin algılanmasına yeni yaklaşımlar” eksenine oturtan, öncülüğünü sanat eleştirmeni Pierre Restany’nin yaptığı “Yeni Gerçekçiler Grubu” kurulmuştur. Bu grubun kurulmasında ve ortaya koydukları sanat anlayışlarının oluşmasında Yves Klein’in 1958’de bir galeride sergilemiş olduğu “Boşluk” çalışması etkili olmuştur. “Sergide duvarlarda, yerde, tüm mekânda boşluktan başka görülecek bir şey yoktur. Burada sanatçı ham gerçeği özgürce kullanmıştır”. Klein’in bu çalışmasına 1960’ta Arman aynı galeriyi kullanarak “Dolu”yu göstererek yanıt verir. “Arman’ın sergisinde nesnelere yığılmasıyla mekân kullanılamaz olmuştur” (Germaner, 1997: 18-19; Akt. Susuz, 2017: 105). İki sanatçı da eserin sergilendiği alan olan galeri mekânını salt sanat nesnesi ya da farklı ojelemlerle bir bütün oluşturacak şekilde kullanmıştır. Ta ki sanat olgusu, mekân kavramını her tarafı duvarlarla kapalı alan formatından çıkarana kadar. Dolayısıyla sanat, belirli kalıp ve sınırların dışına çıkmıştır. Yeryüzü, sanatçılar için mekân olgusu haline gelmiştir. Sanatın bu yönü, kamusal sanat uygulamalarına zemin hazırlamıştır.

“Alman sanatçı Hans Haacke, 1960’lardan başlayarak toprak, çim gibi malzemeler kullandığı süreçsel yapıtlarının ardından, sanat kurumlarının ardındaki ideolojik yapının yarattığı sistemleri görünür kılan enstalasyonlarıyla beyaz küp mekanizmasının çarklarına çomak sokmuştur. Bu gibi eleştirel örnekler, enstalasyon sanatının alternatif bir tür olarak algılanmasında etkili olmuş, ancak enstalasyonun zaman içinde kurumsallaşmasına, hatta zaman içinde en yerleşik sanatsal pratiklerden bir haline gelmesine engel oluşturmamıştır” (O’Doherty, 2013: 14)

2- Kamusal Alan

“Kamusal alan’ kavramıyla, her şeyden önce, toplumsal yaşamımız içinde, kamuoyuna benzer bir şeyin oluşturulabildiği bir alanı kastederiz. Bu alana tüm yurttaşların erişmesi garanti altına alınmıştır” (Habermas, 2015a: 95). Kamusal alanların hayati önemini en iyi gösteren kanıt belki de tarihtir. İlk şehirlerden buyana, sokakları ve açık mekanları yönetme (hakim olma-düzenleme), eski şehirlerin gerekli ve istenilen aktiviteleri için daha kullanışlı hale getirme, toplumdaki insanlar için daha güzel ve sağlıklı mekanlara dönüştürme arzusunun örnekleri olarak görülebilmektedir (Kostoff, 1991, 1999; Akt. Erdönmez, 2014: 108). “Kamusal alan, kamu erkleriyle sınırlı” alanlardır (Habermas, 2015b: 97).

Kentler, toplumların yaşantılarını sürdürebilmelerinde önemli bir yere sahiptir. Bireylerin yaşantılarının biçimlendirilmesinde önemli bir konumdadır. Sokaklar, caddeler, parklar, vb. alanlar insanların bir arada zaman geçirdiği, etkileşime girdiği alanlardır. İnsanların gelişiminde bu alanların etkisi yadsınamaz. Bu mekânlar toplum bireylerini bir araya getiren uzlaşma alanlarıdır (Erdönmez, 2014: 177). “Kentler yaklaşık olarak son yüzyılda Avrupa tarihinin son vechesini devrimsel anlamda etkilediler. Ve kentler bir soyutlama değildir: (...) ...kentsel mekânlar ve yerler dünyayı kendimize ve başkalarına anlatma yollarımızı dönüştürürler ve kendimizi görme biçimlerimizi tanımlarlar;...” (Tanyeli, 2017: 295). “Kimlik ve yer arasındaki karşılıklı bağımlılık, yerin öncelikle bir ekin alanı, insan tarafından ikamet edilen ve biçimlendirilen bir olgu olarak özellik kazanması ile ilgili” dir (Erzen, 2015: 161). Bir kentin kamusal alanları, o kentin fotoğrafı gibidir. Bir kentin kimliği niteliği taşıyan kamusal alanlara toplum bireylerinin yaklaşımı farklıdır. Kamusal alanların bu yönü sanatsal motivasyonlara kucak açmıştır.

3- Görsel Kültür

Bardard’a göre, görülebilen herşey görsel kültür kategorisinde değerlendirilmesi gerekir. “Görülebilen her şey’ doğa gibi kavramların nasıl anlamlandırıldıkları gibi şeyleri göz önünde bulundurmadan, bir tanım olarak benimsenemez” (Barnard, 2010: 27-28). Görsel kültür, sadece yaşantımızın bir gününde değil, her gününde karşınıza çıkar. Görsel kültürde bilgi, anlam ya da zevk görsel teknolojiler vasıtasıyla tüketici tarafından aranan görsel olaylar ile ilgilidir (Mirzoeff, 1999: 3). Görüntülerin olduğu bir kültürde, sembollerin ve imgelerin oluşturduğu bir gösteri toplumunda yaşıyoruz. Görüntüler tarafından etrafımız sarıldı ve bunlar hakkında bolca teorilere sahibiz (Mitchell, 1994: 5-6). “Görme duyusu insanoğlunun elindeki en önemli araçlardan biridir ve bu araç gerçekliğin hem açıklanmasında hem de denetlenmesinde kullanılır” (Leppert, 2009: 37). Görsel kültür, görsel dönüşü veya modern kültürdeki hegemonyaya karşı bir reflektir. Görsel kültür, görsel medya ve konuşma, yazma, metinsellik ve okumanın sözlü etkinlikleri üzerindeki görüntünün bir egemenliğine bağlıdır. O sıkça, duyma ve dokunma muhtemelen görsellik çağındaki bir ganimettir (Mitchell, 2002:172). Görsel kültür kümesine giren kültürel dokular, “...- akışkanlıkları, yeni oluşumları; -direnme biçimleri’ni içinde barındırır” (Akay, 2002: 60).

Yirmibirinci yüzyıl, küreselleşen kültürü yazı temelli iletişim boyutundan görsel doyuma doğru hızlı bir şekilde değişim sürecine sokmuştur. Kültürel formların barındırdığı kod ve şifrelerin, çağdaş yapıyla harmanlanarak toplumun sosyal yapısı üzerinde etkisini yoğun bir şekilde göstermektedir. Günümüzde kullanılan teknolojik araçların çoğu görselliği üretip dağıtma noktasında oldukça etkilidir. Bu teknolojik araçlar arasında; televizyon, internet ve kitle iletişim araçları ilk sırada gelmektedir. “...evrensel temelde görsel dünyanın küresel ağları” olarak ifade edilen bu araçlar ile akla gelebilecek her türlü bilgiye (yazınsal ve görüntüsel) mesafe tanımaksızın kolayca ulaşılabilmektedir (Akay, 2007: 5-6; Akt. Aykut, 2013: 707). Görsel kültür, toplumun tüm bireylerini çevreleyen görsel imgelerin meydana getirdiği estetiksel, iletişimsel ve fonksiyonel (işlevsel) niteliklere sahip olan akla gelebilecek her türlü nesneyi içine alan bir yapıdır. Dolayısıyla bu denli toplumla iç içe bir ilişki ortaya koyan görsel kültürün, kültürel yapının oluşumunda da önemli rolü vardır (Kırıçoğlu, 2009: 44). Görselliğin toplum hayatına entegre süreci uzun bir tarihi geçmişe dayanır. Görüntünün sosyal yapıyı biçimlendirmedeki gücü kapitalist sistemin gözünden kaçmamıştır. Parsa’nın görsel kültür tanımında, “Konuşulan dilin sözcük sayısı sınırlıyken, görsel dili oluşturan imgelerin sözcüğü sınırsızdır” (Parsa, 2007: 1) ifadelerine yer vermiştir. Bu tanım doğrultusunda görselliğin, yazınsallığa oranla bellekte daha sağlam yer edinmesi ve sınırsız anlam boyutuna erişmesi “görselliğin imparatorluğunun” temellerini güçlendirmiştir. Özellikle günümüzde görsel kültür kavramından yoğun şekilde bahsediyorsak, son yüzyılda toplumun etrafını çevreleyen görüntüsel göstergelerin yoğunluğundan kaynaklandığını söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu süreçte sürekli üretilen görüntüler toplumun görsel belleğini doldurarak algılama düzeyini artırır.

“Görsel kültür birey, toplum ve görüntüler arasındaki ilişkiyi araştıran çeşitli kuramlar ve yöntemler yoluyla elde edilen verileri ortak noktada birleştiren melez bir girişim olarak son yıllarda karşımıza çıkmıştır. Görsel kültür geleneksel disiplinlerin ötesindeki görsellik yoluyla anlamlandırma yollarının araştırılması ve tanımlanmasıdır” (Aykut, 2013: 708). Leppert, günümüzde görsel ve yazınsal imgelerin etrafımızı sardığını ifade eder. Toplumun bu duruma alıştığını görsel ve yazınsal imgelerin toplumu biçimlendirmedeki gücünü, “Bu imgeler bize ne tür bedenlere sahip olmamız ve ne tür bedenleri arzulamamız –ya da inşa etmemiz (...) - gerektiğini bildiriyor; (...) ...ne tür giysiler giyeceğimizi, hangi arabaya bineceğimizi, hangi partiye oy vereceğimizi söylüyor, vesaire” sözleriyle ifade ediyor. Görsel imgelerin yoğun şekilde topluma sunulması noktasında kullanılan kitle iletişim araçlarının ortaya çıkardığı reklam sektörünün topluma sunduğu bilgilerin “...önyargısız ya da tarafsız...” olmadığını vurgulayan Leppert, reklamın asıl amacının, “...aslında yapmayabileceğimiz şeyleri...” bize yaptırmaya yönelik çaba sarf etmesi olduğunu ifade eder (Leppert, 2009: 15-16). Bu açıklamadan yola çıkarsak, aslında görsellik olarak ifade edilen her şeyin görsel kültür kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında tartışmaların devam ettiğini görmekteyiz. Görselliğin özelliği, insan tarafından bilinçli bir şekilde üretilip üretilmediği, üretilen görselliğin bir amacının olup olmadığı, vb. noktalar görsel kültür için yapılan tanımların sınırlarını belirlemektedir.

Görsel kültürde görsel resimler, seyircinin, görsel nesnelere ve resimlere hükmetmesiyle ve üreticilerinin izleyiciler üzerinde güç uygulamasıyla ilişkili güç ifadesidir. Bu yaygın yer güç yanılıgı, toplu nüfusları kontrol edecek ve demokratik kurumları sarsacak görüntü ve gözetim rejimleriyle, reklamın, propagandanın ve meraklılığın faydasıyla görsel medyanın suç ortaklığından endişelenen görsel kültürün karşıtları ve savunucuları tarafından paylaşılır. Ayrım, bizim, bu endoskopik rejimlerin karşıtı bir eleştiri sağlamak için görsel kültür adına bir bilim dalına ihtiyacımızın olup olmadığı veya bu eleştirinin, insani değerlerindeki derin kökleriyle veya kurumsal ve teknik uzmanlıktaki önemiyle birlikte medya çalışmalarında, estetik ve sanat tarihine bağlı kalarak daha iyi ele alınıp alınmadığı sorusuna gelir (Mitchell, 2002:172). Çakır’a göre; günümüzde, görsel kültür kümesine giren imgeler, veriler, gösteriler ve görseller medya aracılığıyla toplumun karşısına çıkmaktadır. Görsel kültürün ise, ortaya çıkan bu durumu analiz eden ve birçok farklı disiplinden beslenen bir disiplin olduğunu vurgular (Çakır, 2014: 425). Frankfurt Okulu düşünürlerinin temas etmek istedikleri noktalardan bir tanesi de, kapitalist sistemin tüketim olgusunu körüklemesidir. Bu durumun oluşmasında yazınsal ve görsel göstergeleri yoğun şekilde kullanarak yeni bir toplum yaratma cabası içerisine girip, farklı bir kültürel sınıfın oluşmasına yönelik motivasyonlar geliştirir. Dolayısıyla toplum her zaman kapitalist sistemin tehdidi altındadır. Frankfurt Okulunun ‘eleştirel teorisi’ görsel kültür alanına temel teşkil etmektedir. Görsel kültüre bu noktada, toplumun karşısına çıkan görsel göstergeleri eleştirel teorilerle irdeleyip sosyo-kültürel etkenleri göz önünde bulundurup çözümleyebilme görevi düşmektedir.

Görsel kültür; sosyal, politik, ekonomik, teknolojik, kültürel dinamiklerle beslenir ve bu içeriklerle şekillenmiş olan görselliğin kültürüdür. Artık görselliğin kültürel oluşumları betimler nitelikte olması, sanatı görsel kültürün kapsamına almıştır. Görsel kültürde anlama yön veren iki görsel imaj doğrultusu vardır ki, bunlar güzel sanatlar imajları ve popüler kültür imajlarıdır. Güzel sanatlar imajları, estetik olarak takdir gören, müzelerde beğeni toplayan sanatsal içerikli özgün objelerdir. Popüler kültür imajları ise estetik kaygısı öncelikli olmayan, bireyleri tüketime yönlendirebilmek için beğeniye sunulmuş imaj, reklam ve objeler bütünüdür (Freedman - Wood, 1999: 130; Akt. Sengir, 2014: 63-64 arası). “Görsel kültür, tarih boyunca kültürel oluşumları yansıtan bir durum sergilemektedir ve kültürün çeşitli yollarla yansıma alanları olarak değerlendirilebilir. Üretilen resimler, heykeller, mimari yapılar gibi görsel olan sanat ürünleri onların meydana gelişinde etkili olan fiziksel ve sosyal çevre, onların oluşturulmasına tanıklık eden tarihle birlikte değerlendirilmektedir” (Güney, 2014: 77). “Görsel kültür çalışmaları görsel olanın sanat tarihleriyle,

Turkish Studies

medya teknolojileri, sahneleme ve röntgenlemenin toplumsal pratikleriyle doğrudan bağlantıda olduğundan yola çıkar; tüm insani ve beşeri bilimleri kapsayacak şekilde bilmenin, algılamının, öğrenmenin ve görmenin epistemolojisini, etiğini, politikasını, ekonomisini ve estetiğini sorgular. Sanat ayrı bir kategori değildir; tersine diğer tüm toplumsal görüntü ve görünürlük durumlarıyla eleştirel bir ilişki içindedir” (Saybaşı, 2017: 15). Görsel kültür sanat ilişkisinde sanatın bir ‘dil’ olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmanız gerekmektedir. Dil gelişimi ilerlemeyen, birbirleriyle olan iletişimi mağara duvarlarına çizdikleri görsellerle ifade etmeye çalışan ilk çağ insanlarıyla görsel kültür sanat etkileşiminin başladığı söylenebilir. Gözümüzün algıladığı tüm görsellikler görsel kültür kümesinin elemanıdır. Sanat, birçok görüntüsel göstergeyi bünyesinde barındıran gönderici (sanatçı) ile alıcı (izleyici/toplum) arasında iletişimi sağlayan bir ‘dil’ görevi üstlenir. Sanatın bu denli önemli bir misyonunun olduğu düşünüldüğünde, toplum ile sanatın arasındaki engellerin kaldırılması büyük önem taşır. Bu doğrultuda sanatçılar, kamusal alanda yapmış oldukları sanatsal etkinliklerle sanatı toplumun ayağına getirmeyi başarmışlardır. Kamusal alanda sanat etkinlikleriyle, toplumun görsel kültür düzeyleri artar.

4- Kamusal Alanda Sanat

“Kentin bütünü, fiziksel atmosferik, duyumsal unsurları ve canlıları cansızları ile estetik bir alan olarak algılanır. Kenti estetik bir alan olarak görmek kentin çok yönlü duyumsal, algısal niteliklerinin farkında olmak anlamına gelir. Yoksa kenti tek bir açıdan, o gün problem olan bir yönden değerlendirmek önüne geçemeyeceğimiz binlerce yeni problem yaratacaktır. Kent kamusal bir estetik alanıdır. Bu da kentin görsel, işitsel, kinetik, dokunsal duyumlara hitap eden sanatsal bir bütün olduğu demektir (...) Kent bütün sanatları içerdiği gibi, ayrıca kentsel ortam bütün duylara hitap eden bütünsel bir estetik ortamdır” (Erzen, 2015: 139). Aksel’e göre, ‘Kamusal Alanda Sanat’ kavramı ortaya atıldığında ilk akla gelen ‘heykellerdir’. Özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra kent planlamaları yapılarak, kentlerin merkezinde yer alan cadde ve meydanlar anıt heykellerle donatılmıştır. Bu sayede “Yeni bir ulusun inşası mekansal ve anlamsal açıdan şekillenmekteydi. Sanat eserleri ise kamusal alanda yer almakla birlikte halkın ancak uzaktan izleyebileceği bir konumdaydı”. Sanat toplumları birleştiren bir olgudur. Kamusal alanlar topluma mâl olmuş mekânlardır. Bu nedenle kamusal alanlarda yapılması düşünülen sanat eserlerinin üretilmesi sürecinde toplumun görüşü alınarak sanatçı ve toplumun işbirliği ortaya konulmalıdır. Bu durum, kamusal alanlarda yapılan sanat eserlerinin toplum tarafından benimsenip korunması sağlanabilir. “Kent planlaması açısından bakıldığında açık kamusal alanlarda yer alacak kalıcı sanat eserlerinin, kimi zaman kent mobilyaları formunda olsalar dahi seçimi/siparişi ve yerleştirilmesinde yönetimlerin karar verici rolü halen devam etmekte” (Aksel, 2013: 19).

1960’lı yıllar sanatın kapalı mekânların dışına taşıdığı yıllar olmuştur. Teknolojide yaşanan gelişmeler birçok farklı sanat oluşumunun doğmasına neden olmuştur. Dolayısıyla sanatın birçok farklı ifade biçimleri ortaya çıkmıştır. 1960’lara kadar kamusal alanda sanat denildiği zaman akla ‘heykeller’ gelirken sonraki süreçte, farklı plastik uygulamaların yanında teknolojinin sağlamış olduğu olanaklardan faydalanılarak disiplinlerarası sanatsal performanslar sergilenmiştir. Kentlerde toplumun ortak kullanım alanı olan kamusal alanlara sanatın dâhil edilmesi kenti yeniden yaratarak yeni bir kimlik kazandırır (Altıntaş ve Eliri, 2012: 70). Kamusal sanat, geçmiş sanat biçim ve formlarıyla yetinmeyerek yeni/farklı sanat formları arayışına gider. Kamusal sanatta, bilindik durağanlaşmış sanat formları yerini sürekli değişim ve dönüşüm geçiren, ‘mekân-nesne-izleyici ve süreç’ olgularını aktif hale getiren, sınırlandırılmış biçimlerin ötesinde açık uçlu biçimleri benimseyen bir tavır görülür. Sanatçılar için kamusal alanlar bir laboratuvar alanı olarak görülür (Hanru, 2007, 140). Mekân-nesne-izleyici ve süreci içerisine alan sanat çalışmaları kamusal alanlarda sergilenmiştir. Bazı çalışmalar uzun süre kalıcılığını sürdürürken, bazı çalışmalar ise anlık sürece vurgu yaparak ‘geçici’ sanat etkinlikleri olmuştur. Bazı durumlarda sürece toplum bireyleri

dâhil edilerek, sanat ‘özerk’ alandan ‘kamusal’ alana çekilmiştir. Kamusal alanda sanat ile, yıllarca elit tabakanın tekelinde olan sanat olgusu, sıradan toplum bireylerinin ayağına getirilmiştir. Bu sayede toplum, sanat ile bütünleşerek estetik değer yargıları kazanır.

Kamusal sanat kentsel tasarım çalışmalarının içerisinde dâhil edildiğinde, mekân tasarımının bir parçası haline geldiği için çoğunlukla yere özgü ve kalıcı ürünler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tür uygulamalarda, sanatın yere kimlik kazandırdığı kadar, yer de sanata anlam katmaktadır (Chang, 2008; Akt. Çağlın, 2010: 22). “Kentın kamusal estetik alan olarak anlaşılması gündelik yaşamın kent mekânlarına yansması ile ilgilidir” (Erzen, 2015: 139). “Kamusal sanat çalışması kavramı geleneksel olarak, bir sanat yapıtının sadece basitçe bir kamusal mekâna yerleştirilmesini gerektirir. Bu şekilde yerleştirilen yapıtların özel alandaki sanattan, yani galeriler arasında alınıp satılan, dolaşıma giren yapıtlardan haliyle farklılaşmaları beklenir. Kamusal sanat projeleri farklı bir izleyici kitlesini ve başka türlü izleyicilik kavramını gerçekten de zorunlu kılar”(Sheikh, 2007: 23). Yeryüzündeki tüm kentler günümüze gelene kadar biçimsel açıdan birçok değişikliğe maruz kalmıştır. Bu değişiklikler kentlerin sosyo-kültürel değerleriyle olgunlaşmıştır. Ülkelerin mimari yapılarına bakıldığında Batı hem işlevsel hem de fonksiyonel açıdan estetik düzeyde kentlerini biçimlendirmiştir. Özellikle toplumun büyük bölümünün etkileşim alanı olan kamusal alanlar bu doğrultuda tasarlanmıştır. Bir toplumda ‘tasarı ve estetik’ kavramlarının oluşabilmesinde güçlü sanat birikimine ihtiyaç vardır. Bir bakıma toplumun hazırbulunuşluluk düzeyi önem arz eder. Bireyler, estetik bilince iyi bir sanat eğitimi süreciyle ulaşır. Batı toplumlarının kentleşme alanındaki başarıları, 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar sanatı yöneten, sanat olgusunu biçimlendiren toplum olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

“Görsel kültür çalışmalarıyla birlikte sanatsal pratiğin bizzat kendisi alternatif bilgi üretim süreci ve sonucu olarak kültürel üretime eklenmekle kalmadı, aynı zamanda dünyayı daha iyi anlamak ve anlamlandırmak için başka (görsel) dillerin, hatta “dil olmayanların” (...) arayışında olmanın, farklı ve çoklu perspektiflerin açacağı güzergahlarda yol almanın entelektüel uğraşın önemli mecralarından biri olduğu da netlik kazandı” (Saybaşı, 2017: 51). “Görsel kültürün inşasının en önemli vasıtası olarak medya kamusal ve sosyal bir olgudur. İletişimin etkileşime dönüştürülme süreçlerindeki eylem karakteriyle aslında kitle kültürü yönsemelerinde de önemli role ve misyona sahiptir” (Sengir, 2014: 130). Kamusal alanda sanat sadece kenti oluşturan cadde, sokak ve meydanlarda gerçekleştirilen etkinlikler olarak düşünülmemelidir. Özellikle kamusal alanlarda toplumun kullanımına yönelik üretilen kent mobilyaları da kamusal sanatın bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bir oturağın, sokak lambasının ya da otobüs durağının tasarımında estetik değerlerin göz önünde bulundurulması ve kent estetiğini oluşturan etkenler arasında yer almaları kamusal sanatın bünyesinde değerlendirilmelerini gerekli kılar. Kamusal sanat uygulamaları, bireylerin görsel kültürüne katkı sağlar. Sanatın, toplumun kültürünü yansıtan bir olgu olduğu bilinmektedir. Toplum bireylerinin kullanım alanı olan kamusal alanların sanat organizasyonlarıyla daha etkin kullanılması sanatın, yaşama dair birçok noktaya tesir edeceğini göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Kamusal alanlarda yapılan kalıcı sanat faaliyetleri genellikle o bölgelerin yerel yöneticileri tarafından koordine edilir. Bu durum sanatın doğasına aykırıdır. Duygu ve düşüncenin yansması olan sanat, isteğe göre sipariş edilen ve biçimlendirilen bir yapıya bürünmüştür.

“Sanatın geleceğinin sanatsal değil kentsel olması sanatın galerilerden, kapalı alanlardan halka açık olan alanlara taşması, kentsel alanlarda gelişmesi ve herkese hitap etmesi anlamına gelmektedir. Bazı Avrupa kentleri dışında bugün henüz birçok kentte kamusal alanlar tamamiyle halka ve de sanat yoluyla halkın ifadesine ait alanlar haline gelememiştir” (Erzen, 2015: 140).

Kamusal alan ve sanat bileşenleri özellikle 1950'lerden sonra Batı'da farklı sanat akımlarıyla ortaya çıkmıştır. Modern sanatın bitişiyle, sanatın sadece sergi salonu ve galeri benzeri mekânlarda izleyiciye sunulamayacağı görüşü dillendirilmeye başlanmıştır. Yapılan birçok sanat etkinliğiyle sanat eseri-mekân bileşenleri birbirini tamamlayan olgular olarak ortaya konulmuştur.

“Çağdaş kentlerin yaratımında bir kimlik belirleyeni olan sanatın, müzelerden ve kapalı mekanlardan çıkarılması ve kentli birey için ulaşılabilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Sanatsal üretimler kentle bütünleştiği, kentsel mekanlar içinde doğallaştığı ve kendine yer edindiği sürece bir kentin kimliğini tanımlayacak ve kent belleğini oluşturacaktır. Bu bağlamda kente bir sanat yaratması olarak bakmak ve bu sanat ürününü mimarisiyle, sokaklarıyla, anıtlarıyla, kent mobilyalarıyla kısacası tüm dokularıyla ele almak gerekmektedir” (Öztürk, 2007: 171).

Görsellik, kamusal ve özel alanlarda insanların büyük ölçüde günlük hayatlarını meşgul ettiğinden "görsel imajlar, görme ve görülme ile ilişkili deneyimler, kamusal ve özel alanları doyurmakta ve çocukların, ergenlerin ve öğretmenlerin nasıl öğrendiği, performans gösterdiği ya da kendi kimliklerini, değerlerini ve davranışlarını nasıl dönüştürdüğünü etkilemektedir" (Pauly, 2003: 264; Akt. Sengir, 2014: 62-63 arası). Kamusal sanatın kalıcılığını sağlamak için bazı değerler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu değerlerin başında sosyo-kültürel etkenler gelmektedir. Kamusal alanda yapılan bir eserin uzun süreli kalıcılığının sağlanabilmesinde kültürel motivasyonlar büyük öneme sahiptir. Toplumun görüşü alınarak 'uzlaş'ı' eksenli biçimlendirilen sanatsal formların uzun süreli varlığından söz edebiliriz. Kamusal alanlarda yapılan sanat, toplumun değerlerinden beslenerek karakteristik bir yapı sergilemelidir.

“1960'lı ve 70'li yıllardaki mekân enstalasyonları ve çevre düzenlemelerinin amacı, sanatsal işlerin toplumsal bağlamını yeniden oluşturmaktır. Mekânın tamamını kapsayan, ziyaretçiyi de dahil eden sanat eserleri klasik sanat akımları içinde değerlendirilemezler, çünkü çok çeşitli teknikler kullanılır” (Saehrendt ve Kittl, 2014: 42). Geleneksel sanat anlayışıyla ortaya konulan sanat yapıtları içerik ve biçim olarak izleyici tarafından kolaylıkla algılanabilir. Ancak, çağdaş biçimler olarak ifade edilen performans, arazi sanatı (Land Art) ya da enstalasyon (yerleştirme) gibi soyut anlam yoğunluğu barındıran biçimlerin izleyici tarafından algılanması, geleneksel biçimlere oranla çok daha zordur. Bunun en önemli nedeni çağdaş sanat formlarının izleyici tarafından tanıdık olmamasından kaynaklanmaktadır (Whitham ve Pooke, 2013: 1; Akt. Susuz, 2017: 101). Dolayısıyla toplumun yabancı olduğu sanatsal formlarda kullanılan görsel imgeler, toplumun görsel kültür envanterini genişleterek 'görsel kültür' belleğinin oluşmasına zemin hazırlar.

Öneriler

Görsel kültüre hizmet eden kamusal alanların sanat eserleriyle bütünleşme sürecinde yerel yöneticilere büyük sorumluluk düşmektedir. Kamusal alanlarda icra edilen sanat eserleri toplumla bir bütün oluşturur. Dolayısıyla bu denli önemli bir sürecin yürütülmesinde yerel yönetimlerin buldukları ilin akademik insan gücünden faydalanmaları gerekmektedir. Bu noktada Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Mimarlık Fakülteleriyle işbirliği içerisinde kamusal alanlarda sanatsal faaliyetler yürütülebilir.

Kamusal alanlarda görsel kültüre haiz sanat uygulamalarıyla toplumun hayata ve çevreye bakış açısı değişir. Sanata dâhil edilen toplum, hayatının tüm alanına estetik olgusunu yerleştirir. Bugünün çocuklarının yarının yöneticileri ya da idarecileri olacağı düşünüldüğünde, 'kent, sanat, estetik ve kültür' bileşenleri eğitim müfredatlarına eklenerek toplumun estetik algısı geliştirilebilir.

Devlet sanat politikalarını gözden geçirerek, görsel kültürü var kılan ve geliştiren kamusal sanat uygulamalarına destek vermelidir. Özellikle sanatçıların bu ve benzeri organizasyonlarda bulunmalarına ve görsel kültüre katkı sağlamalarına yönelik teşvik edilmeleri gerekmektedir.

Yıllardır ülkemiz, büyüyen ‘çarpık kentleşme’ ve sanatın estetik öğelerinin mimarının dışına itilme durumu ile karşı karşıyadır. Bu husus görsel kültürü olumsuz yönde etkilemektedir. Son dönemlerde bir çok ilimizde belediye üniversite işbirliği ile ‘Kent Estetiği’ konulu kongre, sempozyum ve bienal benzeri organizasyonlar yapılmaktadır. İlerleyen süreçlerde bu tür organizasyonların daha geniş toplum bireylerini kapsayacak şekilde icra edilmesinin gerekliliği vurgulanabilir.

Kültür ve sanat bilinci, bir toplumun var olması ve varlığını gelecek nesillere aktarmasında büyük önem arz eder. Görsel kültürün oluşması bu yapı içerisinde önemli bir yer teşkil eder. Ülkemizde gerek eğitim sisteminde gerekse sosyal hayatta kültür ve sanat bilinci edinme noktasında sorunlar yaşanmaktadır. Bu noktada, kamusal alanların toplum bireylerini bir araya getirebilme potansiyelinden faydalanarak kültür ve sanat bilincinin topluma kazandırılması için planlı organizasyonlar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akay, Ali. (2002), “**Kapitalizm ve Pop Kültür**”, Bağlam Yayıncılık: İstanbul, 1. Baskı.
- Aksel, Bahar. (2013), “**Kamusal Alanda “Sanat”**”, Tasarım Gazetesi, Kasım 2013, s. s. 19, http://www.kaletasarimmerkezi.com/rtg/tasarim_gazetesi_53.pdf (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- Altıntaş, Osman; Eliri, İsa. (2012), “**Birey Toplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan ve Onda Şekillenen Sanat Olgusu**”, İdil Sanat ve Dil Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 5, Volume: 1, Number: 5, s.s. 61-74. <http://www.idildergisi.com/arsiv.php#dergi> (Erişim Tarihi: 09.05.2017).
- Aykut, Aygül. (2013), “**Güncel Sistemden Estetik Eğitime Bir Öneri: Görsel Kültür Kuramı**”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic, Volume: 8/9, Summer, p. 705-714.
- Barnard, Malcolm. (2010), “**Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür**”, Çev. Güliz Korkmaz, Ütopya Yayınları: Ankara, 1. Baskı.
- Çağlın, Pınar. (2010), “**Kamusal Sanat ve Kent İlişkisi**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Anabilim Dalı Kentsel Tasarım Programı: İstanbul.
- Çakır, Mukadder. (2014), “**Görsel Kültür ve Küresel Kitle Kültürü**”, Ütopya Yayınevi: Ankara, 1. Baskı.
- Erdönmez, Ebru. (2014), “**Kamusal Alan ve Toplum**”, Esenler Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları: İstanbul.
- Erzen, Jale N. (2015), “**Üç Habitus Yeryüzü, Kent, Yapı**”, Yapı Kredi Yayınları: İstanbul, 1. Baskı.
- Germaner, Semra. (1997), “**1960 Sonrası Sanat - Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar**”, Kabalcı Yayınevi: İstanbul, 1. Baskı.

- Güney, Engin. (2014), “**Dijital Görsel Kültür ve Yeni Medya Ekseninde Sanatın Değişen Rolü**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı: Samsun.
- Habermas, Jürgen. (2015a), “**Kamusal Alan**”, Çev. Meral Özbek, Kamusal Alan, Editör: Meral Özbek, Hil Yayınları: İstanbul, s.s.95-102, 3. Baskı.
- Habermas, Jürgen. (2015b), “**Kamusallığın Yapısal Dönüşümü**”, Strukturwandel der Öffentlichkeit, Çev. Tanıl Bora - Mithat Sancar, İletişim Yayınları: İstanbul, 13. Baskı.
- Hanru, Hou. (2007), “**Sürekli Yenilenen Kamusal Alanın Kurulması ve Kolektif Eylem**”, Çev. Erden Kosova, 139-143, Pelin Tan’ın Hou Hanru ile yaptığı söyleşiyi 2007 tarihinde gerçekleştirmiştir, Olasılıklar, Duruşlar, Müzakere – Güncel Sanatta Kamusal Alan Tartışmaları, Derleyenler: Pelin Tan ve Sezgin Boynik, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul,
- Kırıçoğlu, Olcay Tekin. (2009), “**Sanat, Kültür, Yaratıcılık - Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-Öğretimi**”, Pegem Akademi Yayınları: Ankara, 1. Baskı.
- Leppert, Richard. (2009), “**Sanatta Anlamın Görüntüsü**”, İmgelerin Toplumsal İşlevi, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları: İstanbul, 2. Baskı.
- Mirzoeff, Nicholas. (1999), “**What is Visual Culture? - An Introduction to Visual Culture**”, Roudledge: London.
- Mitchel, W. J. T. . (1994), “**Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation**”, The University of Chicago Press: London.
- Mitchel, W. J. T.. (2002), “**Showing Seeing: A Critique of Visual Culture**”, Journal of Visual Culture, Sage Publications: London, Volume: 1 (2), s.s. 165-181.
- O’Doherty, Brian. (2013), “**Beyaz Küpün İçinde-Galeri Mekânının İdeolojisi**”, Çev. Ahu Antmen, Sel Yayıncılık: İstanbul, 2. Baskı.
- Öztürk, Özge. (2007), “**Kentsel Kimlik Oluşumunda Güzel Sanatların Yeri: İzmir Örneği**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı: Ankara.
- Parsa, Alev Fatoş. (2007), “**İmgenin Gücü ve Görsel Kültürün Yükselişi**”, Fotoğrafya Dergisi, Sayı: 19, s.s. 1-14, (<http://fotografya.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=226,329,0,0,1,0> Erişim Tarihi: 02.05.2017).
- Saehrendt, Christian; Kittl, Steen T.. (2014), “**Bunu Ben De Yaparım!- Modern Sanat Kullanma Kılavuzu**”, Çev. Zehra Aksu Yılmaz (Almanca’dan Çeviri), Ayrıntı Yayınları: İstanbul, 2. Baskı.
- Saybaşı, Nermin. (2017), “**Sanat Sahada – Görsel Kültür Çalışmalarında Etnografik Bilgi**”, Metis Yayınları: İstanbul, 1. Baskı.
- Sengir, Sena. (2014), “**Kültürel Dönüşümler ve Postmodern Pedagoji Ekseninde Görsel Kültür Eğitimi**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı: Samsun.
- Sheikh, Simon. (2007), “**Kamusal Alanın Yerine Ne mi? Ya da, Parçalardan Oluşan Dünya**”, Çev. İlkey Baliç ve Emre Ayvaz, s.s. 23-29, Olasılıklar, Duruşlar, Müzakere – Güncel

-
- Sanatta Kamusal Alan Tartışmaları, Derleyen: Pelin Tan ve Sezgin Boynik, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul, Makalenin Almancası “Anstelle der Öffentlichkeit? Oder: Die Welt in Fragmenten,” Kritik der Kreativiat, Yay. Haz. Gerald Raunig ve Ulf Wuggenig, Viyana: Turia + Kant, 2005), s.s. 80-88’de yayımlanmıştır.
- Susuz, Mehmet. (2017), “**Göstergebilim Bağlamında Tüketim Kültürü ve Sanat: Enstalasyon**”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı: Samsun.
- Tanyeli, Uğur. (2017), “**Yıkarak Yapmak – Anarşist Bir Mimarlık Kuramı İçin Altlık**”, Metis Yayınları: İstanbul, 1. Baskı.
- Whitham, Graham; Pooke, Grant. (2013), “**Çağdaş Sanatı Anlamak**”, Çev. Tufan Göbekçin, Optimist Yayın: İstanbul.